

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๒๒

จะปลงใจลงที่ไหน

อุบายวิธีแก่เจ้าของไม่คิดขึ้นไม่ได้ละ นี่ละผมเป็นกังวลวิตกกังวลกับหมู่เพื่อน ในเรื่องความคิดความอ่านอะไรต่ออะไรนี้ มันอึดอาด ภายในจิตใจมันก็อย่างนั้นแหละ ถ้าสิ่งที่ชอบละมันรวดเร็ว มองไม่เห็น สติตั้งไม่มีเพราะไม่คิดไม่ตั้งให้มี แล้วจะหวังเอาบรรณผลนิพพานที่ไหน พอมองดูพบก็เห็นแล้วช่องโหว่ ถ้าเป็นนักมวยแล้วตาย ๆ มองเห็นปั๊บ พอพูดออกมา กิริยาอาการอะไรแสดงออกมา มันเปิด ๆ ๆ ให้เห็นชัด ๆ ในความบกพร่อง แสดงถึงเรื่องสติปัญญาทั้งนั้น จึกันอยู่ขนาดนี้มันยังเป็นจะว่าไง ถ้าออกไปอยู่โดยลำพังแล้วจะเป็นยังงัย นั้นมันก็บอกอยู่ชัด ๆ ในปัจจุบันที่เห็นกันอยู่นี้ รู้กันอยู่นี้ นี่ถึงวิตกกังวลกับหมู่กับเพื่อน ต้องเอาจริงเอาจังซี

พูดนี้พูดด้วยความมั่นใจด้วย พูดด้วยความแน่วแน่นใจ พูดด้วยความจริงใจต่อหมู่คณะทุก ๆ รูปที่มานี้ การรับพระเณรไว้เรารับด้วยเหตุด้วยผล เมื่อรับไว้แล้วเหตุผลเป็นอย่างไร ก็จะต้องดำเนินตามหลักเหตุผลนั้นไม่ลดละ เอาจริงเอาจังทุกสิ่งทุกอย่าง การอบรมแนะนำสั่งสอนดูว่ากล่าว เป็นเรื่องความจริงด้วยธรรมทั้งนั้น ไม่มีโลกเข้ามาแฝง เราเชื่อในหัวใจนี้ แม้จะมีกิเลสกองเท่าภูเขาอีกเถอะ มันไม่แสดงเราก็อทราบดีว่าไม่แสดง ตอนที่มันแสดงเราก็อทราบดีว่าแสดงมากน้อยเราก็อทราบดีว่าไม่แสดงก็ทราบดี จิงว่าเชื่อ

หมู่เพื่อนมาปฏิบัติก็ให้เห็นความสำคัญของตน และเจตนาที่มาเพื่อครูบาอาจารย์ เพื่อครูอาจารย์คือเพื่ออะไร ก็เพื่อรับการอบรม การกลัวไม่มีเหตุมีผลเราก็ดูไม่ได้ เราเคยกลัวมาแล้ว กลัวไม่มีเหตุมีผลก็ดูไม่ได้เหมือนกัน เพราะไม่ใช่ธรรม กลัวให้มีเหตุมีผล กลัวให้มีเหตุมีผล ทุกสิ่งทุกอย่างให้มีหลักธรรมที่พร้อมด้วยเหตุผลแล้วออกแสดง อยู่กับสิ่งนั้นถึงถูกต้องให้พยายามปฏิบัติตนอย่าลดละความพากเพียร สติเป็นของสำคัญ เคยพูดเสมออย่าแล้วอย่าเล่า ธรรมท่านก็บอกไว้อย่างถึงใจ ผู้ปฏิบัติต้องถึงใจในเรื่องสติ

ถ้าไม่ได้ปฏิบัติสักแต่ว่าเรียนก็อย่างว่า เราเคยเรียนมาแล้ว สอบจนเป็นมหากัศเคยเรียนเคยเป็นอยู่แล้ว มันก็ไม่ถึงใจ ฟังไม่ถึงใจ พระโอวาทของพระพุทธเจ้าที่เราเรียนไปเป็นพุทธพจน์ เช่น บาลี เป็นคาถา บาลีพุทธพจน์ มันก็ไม่ถึงใจ สติ สัพพัตถ ปตฺติยา สติจำต้องปรารภนาในที่ทั้งปวง ท่านว่าอย่างนั้น ผู้ปฏิบัติเพื่อแก้กิเลส แก้อย่างนี้มันไม่ถึงใจ สติ

สพฺพตฺถ ปตฺติยา ออย่าเผลอสติถ้าไม่ตายว่างั้นเลย ขึ้นเวทีแล้ว มันถึงใจดี

เราต้องเทียบเหมือนขึ้นเวทีชี่ เผลอไม่ได้ตาย ถูกน็อก นี่กิเลสมันของเล่นเมื่อไร มันน็อกสัตว์โลกฉิบหายวายปวง ตายกองกันอยู่ในโลกธาตุนี้ มันไปตายเหนือโลกนี้ที่ไหนไม่มี ตายกองกันอยู่ในนี้ทั้งนั้น ไม่ใช่ถูกน็อกของกิเลสหรือ เราไม่เห็นโทษของมัน แล้วจะเห็นคุณค่าของธรรมได้อย่างไร

การปฏิบัตินี้เพื่อให้เห็นทั้งสองอย่างนี้ ถ้ามีธรรมขึ้นมากก็มีคู่แข่ง ถ้ามีแต่กิเลสล้วน ๆ อะไรก็ดีไปหมด เพราะไม่เคยเห็นของดีมาแต่ดั้งเดิม ของดีคือธรรม เกิดก็เกิดกับกิเลส มากมากกับกิเลสพามาเกิด ถ้ากิเลสไม่มีมาเกิดไม่ได้ปฏิสนธิวิญญานไม่ได้

การปฏิสนธิวิญญานคือการพามาเกิด มันเกิดได้อย่างไรถ้าไม่มีกิเลสผลักดันให้มาเกิด นั่นเชื่อแล้วนั้น เชื่อทางภาคปฏิบัติ เราอย่าเชื่อแบบงู ๆ ปลา ๆ ให้ค้นภาคประพจน์ปฏิบัติขึ้นมาให้เห็นความจริงแล้วเชื่อ สามโลกธาตุจะมาคัดค้านก็ไม่สนใจ เพราะไม่มีอะไรจริงยิ่งกว่าธรรมว่างั้นเลย เอาให้จริงให้จริงอย่างงั้นชินกปฏิบัติธรรมนะ

สติ ๆ บอกอยู่แล้ว อยู่กับตัว เวลาจะใช้อะไรมันก็ง่าย ให้พยายาม อย่าถือว่าเป็นภาระ อันหนักเกินเหตุเกินผล ยกหมัดจะต่อยเขาก็หนัก บทเวลาเขาต่อยมาสลับสไลด์ตายไป นี่มันหนักหรือไม่หนัก ถึงขนาดสลับหรือตายคิดดูซิ นั่นกิเลสต่อยสัตว์โลก ที่นี้เราขุดค้นธรรมะของพระพุทธเจ้าขึ้นมาด้วยการปฏิบัติของเรา ก็ควรทำให้ถึงใจอย่างนั้นซิ

ไม่มีอันใดละในโลกนี้เป็นความแน่นอน เป็นความตายใจ พอจะปลงจิตปลงใจให้ได้ รับความสุขความสบายได้ ใครอยู่โลกไหนก็อยู่ทั่วสามแดนโลกธาตุนี้ ต้องมีส่วนแห่งความทุกข์อยู่ด้วยกันทั้งนั้น เป็นแต่เพียงว่ามากน้อยต่างกันตามภูมิตามขั้นของจิตของธรรม ภูมิกำเนิดที่เกิดในที่ต่าง ๆ เพราะอำนาจของจิต ภูมิของจิตไม่เหมือนกันพาให้เป็นไป แม้ทำมหาพรหมก็ยังต้องมีทุกข์ เพราะกิเลสมันไม่เคยให้ความสุขแก่ผู้หนึ่งผู้ใดทั้งนั้น ไม่เอียง กิเลสไม่ไ้หน้าใคร สิ่งที่ทำให้ทุกข์ก็คือกิเลสที่อยู่ในหัวใจแต่ละดวงนั้นแล

การแก้กิเลส มันจะทุกข์ยากลำบากขนาดไหนเราก็อทราบอยู่แล้ว ถอยไปทำไม ที่ปลงใจมีธรรมอย่างเดียวที่ปลงใจลงได้ เป็นของแน่นอน เอาให้เห็น ค้นลงสติปัฏฐาน ๔ มีอยู่ในร่างกายเรานี้ กาย ก็บอกร่างกายทั้งร่างนี้ หมดก่องรูปคือกาย หน้ห่อกระดูกอยู่นี้ นี่เรียกว่ารูปขันธ์ เรียกว่ากาย เวทนา ความสุขความทุกข์ที่เกิดขึ้นจากร่างกายและจิตใจ เวทนานอกเวทนาใน การปฏิบัติให้ถือนั่นเป็นเวทนานอกเวทนาใน เวทนาโน้น ๆ ไกล เอาทางนี้ จิตนอกจิตใน ธรรมก็เหมือนกันก็อยู่ที่นี้

สัจธรรม สติปัฏฐาน ๔ แยกเป็นอาการเท่านั้นละ ความจริงแล้วเหมือนกันหมด

พิจารณาอริยสัจหรือสติปัฏฐาน มันก็อันเดียวกัน เพราะชั้นอันเดียวกันนี้ เกี่ยวกับจิตอันเดียวกันนี้ เกี่ยวกับเรื่องของกิเลสของมรรคอันเดียวกันนี้ จะต้องสู้กันอยู่ที่ตรงนี้เป็นสนามรบ เอาให้ตีให้จริงให้จัง ให้เห็นความรู้ความฉลาด ให้เห็นความแปลกประหลาดภายในจิตใจเกิดขึ้น

ผู้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติตามหลักพระพุทธเจ้าที่ทรงสั่งสอนไว้ และครูบาอาจารย์ผู้ที่เข้าใจในแนวทางปฏิบัตินั้นอบรมสั่งสอน ก็ยังเป็นการแน่นอนไปโดยลำดับ ไม่สงสัยแก่ผู้ฟัง เป็นที่แน่ใจ ๆ เพราะท่านปฏิบัติไปแล้วด้วย ผลได้รู้ไปแล้วอย่างไรด้วย การสอนจะผิดไปที่ไหน ผู้มาอบรมก็เป็นที่น่าใจ นอนใจ ตายใจได้ แล้วก็เต็มเม็ดเต็มหน่วยในการประพฤติปฏิบัติ หากสงสัยสงสัยว่า เป็นยังไงมรรคผลนิพพานอยู่ที่ไหน ล้นเขตล้นสมัยแล้วยัง หหมดเขตหมดสมัยแล้วยัง ไม่ต้องไปคิดให้เสียเวลา ถ้าสงสัยธรรมทั้ง ๔ มีอยู่นี้แล้ว สติปัฏฐาน ๔ มีอยู่กับคนที่ยังเป็น ๆ อยู่เช่นเรานี้แล้ว เราก็คือผู้ทรงไว้ซึ่งธรรมทั้งสองอย่างนั้นแหละ หรือว่าอันนี้เป็นเรือนร่างแห่งสติปัฏฐาน ๔ หรือสัจธรรมนั่นเอง พุดง่าย ๆ ภายนี้เป็นเรือนร่าง จิตใจเป็นที่รองรับธรรมทั้ง ๔ นี้ พิจารณาให้เห็นจริง

เราอย่าไปสนใจกับอะไร อย่าเห็นว่าอะไรจะดียิ่งกว่าธรรม นี่ได้พิจารณาปฏิบัติแล้ว ถ้าจะพูดถึงเรื่องเทียบเคียง ก็ไม่ทราบว่าจะเทียบหรือไม่เทียบ มันก็รู้อยู่อย่างนี้ เห็นอยู่ชัด ๆ อย่างนี้ อะไรผ่านเข้ามามันก็มีแต่เป็นเรื่องกวนใจ มีแต่เรื่องเขย่าก่อกวนวุ่นวายทั้งหมด ไม่เห็นเป็นเรื่องสงบอะไรขึ้นมาพอจะให้พลัดพลัดตื่นนอนกระวนกระวายไปกับสิ่งเหล่านั้น ให้ได้รับความสงบสุขเย็นใจเพราะความตื่นนอนไปกับสิ่งนั้น ผิดกันกับเรื่องความตื่นนอนเพื่ออรธเพื่อธรรม เพื่อชวนชวายเป็นอรธในธรรมให้เข้าใจ นี่อันนี้ผิดกัน

ปฏิบัติได้แต่เพียงชั้นความสงบเท่านั้นก็สบายคนเรา หากไม่มีความสงบเลย ไม่สบายนะ ผ้าเหลืองก็ผ้าเหลือง หัวโล้นก็หัวโล้นเถอะ เป็นพระก็พระ เณรก็เณร ไม่ผิดแปลกอะไรกับฆราวาสเขา จิตใจไม่มีความเย็น เรามาปฏิบัติธรรมเพื่อให้จิตใจมีความเยือกเย็นเป็นสุขด้วยการรักษาใจ การบังคับใจ ฟังซิ การฝึกทรมานใจ ใจมันเป็นยังไง ใจเป็นตัวยุขเวลานี้ ซึ่งอยู่ในภาวะที่จะต้องฝึกฝนทรมานกันอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย เต็มสติกำลังความสามารถของสิ่งต่อสู้กับธรรมปฏิบัติ ให้มันจางไป ๆ อ่อนกำลังลงไป ทางนี้มีกำลังมากขึ้น ทางนั้นค่อยเหือดแห้งไปโดยลำดับ จิตใจค่อยสงบเอง เพราะปกติของใจมันไม่ตื่น

สิ่งที่พาให้จิตตื่นมีต่างหาก จิตถึงได้ตื่นนี่นะ เราเทียบกับจิตของท่านผู้บริสุทธิ์ เมื่อหมดสิ่งก่อกวนแล้ว ไม่มีอะไร ไม่มีอะไรเข้ามากวนเลย มองเห็นแต่ชั้น ๕ ยิบเย็บ ๆ อยู่เท่านั้น มันก็ตื่นอยู่ตามภาษาของมัน เราจะว่าก็ได้ ไม่ว่าก็ได้ ไปแสกสรรสมมุติมันก็ได้ ไม่สมมุติก็เป็นของมันอยู่อย่างนั้น เมื่อต่างอันต่างจริงแล้ว ก็ไม่กระทบกระเทือนกัน จิตย่อนเข้ามาสู่

ตัวเองเสีย ไม่ต้องใช้กิริยา ก็เหมือนโลกไม่มีชั้นไม่มี ทั้ง ๆ ที่นั่งอยู่ ยืนอยู่ เดินอยู่ มันก็เหมือนไม่มีชั้น ไม่มี โลกภายในร่างกาย คือภายในชั้น ๕ นี้ เราไม่ต้องพูดถึงเรื่องโลกนอกนั้นมันยิ่งไกล สิ่งนี้เป็นสิ่งสัมผัสสัมพันธ์กับใจอยู่แล้ว เหตุใดมันจึงเหมือนไม่มี ก็เพราะจิตไม่ไปคิดไปปรุงว่ามันมี นั่นจิตที่บริสุทธิ์ แล้วเป็นอย่างนั้น

จิตเป็นสิ่งที่ชำระสะสางได้ ผีภพพรหมานได้ พระพุทธเจ้าจึงได้ทรงสั่งสอนไว้ ผู้เป็นสักขีพยานพระโอวาทคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ก็คือสาวกอรหันต์มีที่หมิ่นที่แสนที่ล้าองค์ เป็นผู้ฝึกพรหมานตนเองด้วยความตั้งใจ และเป็นไปได้ตามความประสงค์ของพระโอวาทคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้นแล ผลก็คือ ปรมิ สุข เป็นที่ยอมรับด้วยความจริง ไม่ใช่ยอมรับด้วยความเสกสรร ให้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติ

ผมอยากให้หมู่เพื่อนได้รู้ได้เห็นความจริงทั้งหลายที่พยายามอบรมสั่งสอน ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับสังคมนี้ตั้งยี่สิบกว่าปีแล้ว ก็รู้สึกอดทนระอาใจแล้ว ทุกวันนี้ธาตุขันธ์มันอ่อนเพลีย กำลังวังชาไม่เหมือนแต่ก่อน นี่ไปไหนก็ไม่อยากไป อยู่คนเดียวสบาย ๆ มันเป็นอย่างนั้นเดี๋ยวนี้ มันค่อยปล่อยเข้ามาแล้ว ทำให้เราคิดถึงเรื่องครูบาอาจารย์ ที่มีอายุมาก ๆ เจ็ดสิบแปดสิบเข้าไปแล้ว เพียงเราเท่านั้นก็รู้สึกมันหดเข้ามา ๆ ความสงสารก็สงสารแต่เครื่องมือที่จะสนองความสงสารเมตตาฉันี่ มันอ่อนลงไปทุกวัน นี่เป็นเหตุให้พิจารณาถึงครูบาอาจารย์ทั้งหลายเพียงเรามีอายุเพียงเท่านี้ก็เป็นอย่างนั้นแล้ว อยากอยู่สบาย ๆ ไปอย่างนั้น

เหมือนโรคที่เป็นอยู่นี้ เอ้าเป็นชิ โรคหัวใจ โรคหลังนี้ พอติดผิงออกจากหมู่เพื่อนแล้ว มันเท่านั้นแหละ มันแน่ใจเลย ไม่มีอะไรจะมากวน เป็นก็เป็นชิ สัจธรรม เรียนสัจธรรม ตายก็ตาย เรียนสัจธรรม ก็เมื่อใจไม่ไปกังวลุ่นวายกับมันแล้ว ใจก็ได้รับความสะดวกสบายในการประพฤติปฏิบัติวัตรธรรมเป็นเครื่องอยู่สบายแก่ตน ธาตุขันธ์ก็พักผ่อนตามสบาย ๆ แล้วมันจะเป็นก็เป็น มันจะตายก็ตายชิ ปฏิบัติรักษากันอยู่ตั้งแต่วันเกิดจนกระทั่งบัดนี้แล้ว ยังไม่ยอมฟังเสียงกันก็ไปละชิ มันก็เท่านั้น เมื่อไม่มีความกังวลุ่นวายแล้ว อะไรจะสบายยิ่งกว่านั้นล่ะ

นี่ต้องเกี่ยวกับผู้คนญาติโยม พระเณร ไม่ว่าใกล้ว่าไกลอะไร เราก็ต้องรับ ไม่มีคนก็มีเรื่องมาให้เกี่ยวข้องกับอยู่นั้นแหละ เช่นหนังสือ จดหมาย ยุ่งเรื่องนั้น เรื่องนี้ มีแต่เรื่องทั้งนั้นอยู่ทั้งวันทั้งคืน ธาตุขันธ์ที่เป็นเครื่องมือก็ต้องใช้กันอยู่เรื่อย ๆ ไม่สะดวกสบายก็ต้องฝืนกันในเวลาที่เราฝืน นี่แหละโรคเหล่านี้มันก็เกิด มันเกิดเพราะสิ่งเกี่ยวข้องกับนั้นแหละ เราอยู่ เมื่อไม่มีอะไรแล้ว มันจะเป็นก็เป็น จะตายก็ตาย โรคก็คือโรคทั่ว ๆ ไปนั่นเอง เมื่อมันทนไม่ไหว มันก็ตายของมัน แตกของมัน ขอให้เรียนมันจบเถอะ ขอให้ปลงตกมันสบายเท่านั้นแหละ พยายาม

ปลงทั้งกิเลส ปลงกิเลสก็ปลงธาตุปลงชั้นธอันเดียวกันนั้นแหละ เพราะกิเลสเป็นผู้หมายยึดเหนี่ยวธาตุชั้นธ อุปาทานยึดมั่นถือมั่นในธาตุในชั้นธ พยายามแก้ไข

ความเพียรอย่าลดละ จันจ้งหันเสร็จแล้ว ทำอะไรล้างบาตรล้างอะไรเรียบร้อยแล้ว อย่าสุ่มสี่สุ่มห้าอย่ามั่วสุมกัน มีธุระอะไรให้ไปทำหน้าที่ของตัวเอง นั่นคือนักปฏิบัติ คุญเรื่องนั้นคุญเรื่องนี้เสียเวล่ำเวลาหน้าที่การงานที่ควรจะปฏิบัติ ไปวันละเล็กละน้อย ไปทุกวัน ๆ เลยไม่ได้เรื่อง อย่างนี้อ่าให้เห็น นี่ไม่เคยปฏิบัติมา ตั้งแต่ออกปฏิบัติ แม้แต่เรียนหนังสือก็ไม่เคยกังวลนวนายกับใครอยู่แล้ว ยิ่งออกปฏิบัติด้วยแล้วไม่มีเลย เช่นนั่งคุญอะไร ๆ กับใคร นอกจากคุญเพื่อผลเพื่อประโยชน์จริง ๆ เท่านั้น

การสนทนาธรรมะกันในทางภาคปฏิบัติ ผู้นั้นปฏิบัติอย่างนั้น ๆ มีความรู้ความเห็นอย่างนั้น ๆ คนนั้นปฏิบัติอย่างนั้น มีความรู้ความเห็นอย่างนั้น มีความรู้ความเห็นอันเป็นผลเกิดแปลก ๆ ต่าง ๆ กันมา มันเป็นคติเครื่องพยุจใจกันไม่น้อย ถ้าอย่างนั้น เพลิน ฟังเท่าไรก็เพลิน นี่แหละภาคปฏิบัติ ก็คืองานอันหนึ่งของเรา ทำไมงานเรามีด้วยการประพฤติปฏิบัติผลทำไมจะไม่ไม่ได้ละ เหตุกับผลเป็นของคู่เคียงกันมาแต่ไหนแต่ไร ทำไมเราทำมันจะไม่มีผลเมื่อเหตุเป็นไปสมควรแก่ผลจะพึงเกิดขึ้นได้อยู่แล้ว

ความอ่อนแออีตอาดเนือยนายไม่เป็นท่านะ ตื่นขึ้นมาก็ล้างหน้าล้างตาให้เรียบร้อย ถ้าหากมีความง่วงเหงา นั่งไปมันจะเคลิบเคลิ้ม จะทำให้ง่วงเหงาหาวนอน หรือเพลอสติสตั้งก็ลงเดิน แนะนำอุปายวิธีแก่เจ้าของ ถ้านั่งมันก็หลับ มันเพลอไหลไปต่าง ๆ ต้องหาอุปายวิธีแก้ตัวเอง สติเป็นของสำคัญ ปัญญาเป็นลำดับต่อไป ต้องพยายาม พิจารณาร่างกายเรา พิจารณาร่างกายนอกไม่ผิด ขอให้พิจารณาเป็นธรรม เพื่อถอดถอนกิเลสเถอะ อชฺฌตฺตา วา พหิทฺธา วา แนะนำท่านก็บอกภายในภายนอก ทั้งภายในภายนอก กาเย กายานุปัสสี วิหริติ เวทนาเหมือนกัน เวทนาในเวทนานอก เวทนาในนั้นหมายถึง สำหรับการปฏิบัติของเรา เวทนาในหมายถึงจิต เวทนา เวทนานอกหมายถึงกายเวทนา เป็นอย่างนั้น

การปฏิบัติทางกายนี้ กายนอกภายใน จะแยกออกไปนอกเช่นป่าช้า เช่นเรื่องคนอื่นสัตว์อื่นก็ได้ แต่มันห่างไกลเกินไป เวลาได้หลักแล้ว มันเข้ามาใน กายในกายนอกมีอีกในการปฏิบัติ แต่ธรรมนี้เป็นธรรมขั้นสูง นี่มันรู้ได้ชัดว่า กายในกายนอกก็อยู่กับตัวเราเอง เช่นที่แรกก็พิจารณากาย ร่างกายส่วนหยาบนี้จนเข้าใจ รู้จริงเห็นจริงแล้วปล่อยกายนี้แล้ว มันเป็นภพนิมิตอันหนึ่งขึ้นมา ประจึกร่างกายนี้ ประจึขึ้นมาพบ กำหนดพิจารณา ดับพบ ประจึขึ้นมาพบดับพร้อม ๆ ก็เล่นอยู่กับนิมิตแห่งภาพของตนนั่นเอง ซึ่งเป็นกายในไป

ธรรมะนี้ขั้นสูงผู้ปฏิบัติถ้าเข้าใจ ถ้าได้รู้ได้เห็นนี้แล้วเข้าใจเอง ถ้าผู้ไม่เข้าใจพูดก็ทำให้

ง เพราะฉะนั้น เราจึงไม่เคยพูดกับหมู่เพื่อนในเรื่องอย่างนี้ แต่ให้มีผู้ใดมาปฏิบัติแล้วมาพูดอย่างนั้นให้ฟังซิ เราจะพูดทันที เพราะบางอย่างพูดไม่เกิดประโยชน์ ก็ไม่ทราบจะพูดอะไร เพราะมันยังไม่ถึงขั้นที่จะเกิดประโยชน์ ก็ต้องรอเอาไว้ ขั้นที่จะเกิดประโยชน์แล้วก็พูดเอง

พิจารณาวันหนึ่งจะได้สักกี่เที่ยวภายใน เราอย่านับเอาเที่ยวนะ ให้เอาความเข้าใจ เที่ยวกรรมฐานอยู่ข้างบนข้างล่าง ศีรษะลงไปพื้นเท่า พื้นเท่าขึ้นมาบนศีรษะ รอบตัวนี้ แล้วถลกมันออกซิหนึ่ง ให้มันมาถลกอยู่ทำไม ถลกออกด้วยการกำหนด คือการพิจารณา เอาออกเป็นส่วน ๆ หนึ่งออกเนื้อออก เอ็นติดต่อยึดธาตุชั้นต่าง ๆ กระดูกชั้นต่าง ๆ กำหนดให้เปื่อยพังลงไป แดกกระจายลงไป ดูได้เมื่อไร

บังคับจิตนี้แล้วอย่าให้ออกไปเที่ยว มันไปเที่ยวที่ไหนก็เคยไปมาแล้ว ตั้งแต่วันเกิดมีสถานี่เมื่อไร หากจะได้เหตุได้ผลอะไรจากการท่องเที่ยวนี้ คนเราควรจะได้กันมากแล้ว นี่ก็ไม่เห็นได้อะไร ก็ปล่อยตามอำเภอใจ เพราะอำนาจของกิเลสผลักดันไปหรือจุตลากไป เราก็ไปเวลานี้ไม่ต้องการคิดแบบโลก ๆ ให้คิดแบบธรรม ไปไหนนี้เจ้าของตามไป คือสติ จิตคิดไปเรื่องอะไรให้สติตามไป ปัญญาวิจารณ์ไปเรื่อย ๆ จนได้ความแล้วก็ถอยของมันเอง

การฝึกจิตต้องฝึกหลายชั้นหลายภูมิ หลายอุบายวิธี เราจะเอาแต่วิธีหนึ่งวิธีเดียวมาใช้ไม่ทัน เพราะกิเลสแหลมคมมากทีเดียว ต้องใช้อุบายวิธีหลายด้านหลายทาง บางทีจนสะดุดก็กลิ้งก็มีมันทันกัน สติปัญญาพลิกทัน แก้กั้น ขาดลงไปเลย นี่เคยปฏิบัติมาอย่างนั้น เราเคยเห็นคุณค่าของสติปัญญา ผมเคยได้เห็นคุณค่าของความเพียร ไม่เคยเห็นคุณค่าของความขี้เกียจขี้คร้าน ความอ่อนแอเราก็เคยขี้เกียจขี้คร้าน เคยอ่อนแอมาแล้ว เรียกว่าไม่มีใครสู้ ตอนที่มันไม่เห็นโทษก็เห็นคุณค่าของความขี้เกียจนั้นแหละ

แต่เวลามาปฏิบัติธรรมด้วยความมั่นใจ ด้วยความสนใจ ธรรมก็ปรากฏเป็นคู่แข่งขึ้นมาให้เห็นโทษของกิเลสจนได้ ทีนี้เมื่อได้เห็นโทษของกิเลสแล้ว ก็ยังเห็นไปเรื่อย ๆ เห็นคุณค่าของธรรมไปเรื่อย เป็นคู่แข่งกันไปเรื่อย ชนะกันไปเรื่อย ไม่หยุดไม่ถอย จนกระทั่งหมดไม่มีอะไรเหลือแล้วไม่มีคู่แข่ง เอโก ธมโม ธรรมกับจิตเป็นอันเดียวกัน ว่าอะไรก็ไม่แย้งใครไม่เถียงใคร ชื่อนามไม่สำคัญ ขอให้เป็น ปจฺจตุตฺ หรือ สนฺทิกฺขลิโก รู้ประจักษ์กับจิตใจแล้วไม่มีปัญหา เพราะเราไม่ต้องการสิ่งใดมาส่งเสริม หรือเหยียบย่ำทำลายอันเป็นเรื่องของสมมุติทั้งมวล ธรรมนั้นไม่ใช่สมมุติ

เมื่อถึงขั้นปกติแล้วมันก็ปกติโดยหลักธรรมชาติของตัวเอง อยู่ไหนก็สบาย เอาที่นี้ เอาอะไรมาเทียบชั่งน้ำหนักว่าจะเทียบ อะไรเป็นที่นอนใจ อะไรเป็นที่ไวใจ อะไรเป็นที่อบอุ่น ผาก

เป็นฝากตายได้มีอะไร อันนี้มีอะไร ไม่ต้องถามรู้อยู่แล้ว อนาลโย หมตหังโย หมตังวลใน ปัญหาทั้งมวลว่าฉัน นั้นละสันตสุข นตฺถิ สนฺตปิรํ สุขํ สันตสุขอันสุดท้ายก็ได้แก่เมื่อกิเลสให้หมด ไปจากจิตใจก็สันติเอง

เท่าที่ใจไม่สันติ คือไม่สงบก็เพราะกิเลสกว่น มีมากมีน้อยกว่นตามความมีอยู่ของมัน หมดไปเสียโดยสิ้นเชิงแล้วไม่มีอะไรกว่น ก็สันติเอง นตฺถิ สนฺตปิรํ สุขํ สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบ ไม่มี ความสงบหมายถึง ความสงบราบคาบของใจที่กิเลสไปปราศหมดแล้วนั้น ความสงบของสมาธิก็เป็นขั้นเป็นตอน พอให้เราได้พักผ่อนหย่อนใจ ความสงบของความสิ้นกิเลสก็เป็นอีกประเภทหนึ่ง

ปัญญาให้ชุดคันขึ้นมายุ่งอยู่เลย ๆ ให้พยายามวิ่งเต้นชวนชวาย การประพฤติปฏิบัติ เป็นของสำคัญยิ่งกว่างานอื่นใด เราจึงต้องพยายาม ต้องกีดกันเสมอไม่ให้อะไรมารบกวน เพื่อให้พระเณรได้ปฏิบัติด้วยความสะดวกสบาย นี่แหละผมคิดกับหมู่กับเพื่อนผมคิดอย่างนั้น เพื่อหมู่เพื่อคณะ ถ้าไม่อย่างนั้น มันแหลกเหลวไปหมดแล้วแหละ กฎก็ไม่ว่าว่าจะกีดหลัง ลำนึกไม่ว่าทางพระ ไม่ว่าทางชีทางฆราวาส เต็มไปหมด มันก็เหมือนอย่างที่เราเห็นนั่นแหละ อือฮา ๆ ยุ่งไม่ได้เรื่องอะไร มีแต่เรื่องอยู่เรื่องกิน เรื่องทะเลาะเบาะแว้ง เรื่องรุ่มรวยกันทั้งวันทั้งคืน มีตั้งแต่โครงกินโครงยุง โครงอรรถโครงธรรมไม่มี

การรับพระรับมากไม่ได้ก็เพราะเหตุนี้เอง ฝ่ายชีฝ่ายฆราวาสฝ่ายผู้หญิงทางโน้นก็เหมือนกัน ได้ระมัดระวังรับมากไม่ได้ยุ่ง มันเป็นอย่างที่เราคิดไว้ทุกอย่าง ๆ แล้วเราจะฝืนความคิดได้ อย่างไร คิดไว้ช่องไหน มันก็ถูกช่องนั้น ๆ มันเป็นไปตามนั้นทุกอย่าง เท่าที่เป็นอยู่นี้ก็พอดี ผู้ที่มาจากที่อื่นจะมารับการอบรม เราก็นัดอบรมอยู่เสมออย่างนี้จะว่ายังไง ก็นำหลักที่ท่านอบรมนี้ไปประพฤติปฏิบัติตัวเอง ก็เหมือนมีธรรมอยู่กับตัว เหมือนมีครูมีอาจารย์อยู่กับตัว ไปอยู่ที่ไหน ไม่ลดละความพากเพียร อุบายวิธีที่ท่านอบรมสั่งสอน ก็เป็นลูกศิษย์มีครู ไปอยู่ที่ไหนก็มี

วัดป่าบ้านตาดนี้อุดมสมบูรณ์เรื่องอาหารการกิน ต้องได้ระมัดระวังเอาใครก็ดี อันนี้มันเป็นจริตนิสัยของแต่ละคน ไม่ใช่เรื่องครูบาอาจารย์จะเทศน์ นี่เป็นแต่เพียงว่าบอกอุบายวิธีตามที่ได้ดำเนินมาหรือปฏิบัติมาเท่านั้น อันนั้นไม่ขัดกับธรรม ให้ผู้ปฏิบัติพิจารณาตัวเอง อาหารประเภทใดเหมาะกับธาตุกับขันธทั้งด้านจิตใจด้วย อาหารประเภทใดเหมาะกับธาตุขันธ แต่ทำลายจิตใจ เป็นพิษภัยต่อจิตใจ เราก็กำหนดเสียเอง

เช่นว่าอาหารสัปปายะ ที่เป็นมัชฌิมาก็คือเป็นคุณต่อร่างกายด้วยจิตใจด้วย ไม่เป็นโทษต่อร่างกาย ไม่เป็นโทษต่อจิตใจ อาหารบางประเภทมีคุณต่อร่างกายดี เวลาฉัน ลงไปแล้วมัน

คึกคักซิงซังตึงตัง แต่มันเหยียบย่ำทำลายจิตใจให้หมอบราบลงไป ความเพียรเชียบไม่ขึ้น นี่ไม่จัดว่าเป็นอาหารสัปายะ การฉันต้องเลือกต้องเฟ้นต้องพิจารณา พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ตรงไหน ผิดที่ไหน

เสนาสนะสัปายะ ที่อยู่ที่พักอาศัยเป็นที่สงบงบเจียบ สะดวกสบายในการประกอบความพากเพียร เสนาสนะสัปายะหรือ**อาวาสสัปายะ บุคคลสัปายะ** ก็คือเพื่อนฝูงที่อยู่ด้วยกันไปด้วยกัน จะไปประกอบความพากเพียรในสถานที่ใด ไปด้วยกันก็ตามอยู่ด้วยกันก็ตาม ไม่เป็นข้าศึกต่อกันด้วยทิวติความรู้ความเห็น ไม่ขัดแย้งต่อหลักธรรมหลักวินัย ตลอดการประพฤติปฏิบัติไม่ขัดแย้งต่อหลักธรรมหลักวินัย มีทิวติ มีความรู้ความเห็นอย่างเดียวกัน การประพฤติปฏิบัติ ตามหลักธรรมหลักวินัยแบบเดียวกัน นี่ก็เรียกว่าบุคคลสัปายะ บุคคลเป็นที่สบาย ก็เพื่อนฝูงนั้นแหละเป็นที่สบาย ไกล่ชิดยิ่งกว่าบุคคลภายนอกเป็นไหน ๆ เราบวชมาเราไปยุ่งกับใคร นอกจากเพื่อนฝูงคือเพศสมณะด้วยกัน **อตุสัปายะ** อากาศไม่ร้อนจนเกินไป ไม่หนาวจนเกินไป หรือไม่อึดอัด พออยู่พอไป นี่สถานที่ประกอบความเพียร ที่นี้เราก็ได้ประกอบเต็มเม็ดเต็มหน่วย

ในวัดนี้ก็สะดวกสบายในการประกอบความเพียร เพราะป่ามีมากอยู่โดยลำพัง ๆ เราสงวนไว้ พระเณรก็ให้พอดีกับสถานที่ประกอบความเพียร ไม่ให้มากเกินไป เพ่นพ่าน ๆ ๆ ไม่ดี ระมัดระวัง สิ่งภายนอกที่จะมายั่ววนกวนใจก็ไม่มี ระมัดระวัง ใครที่จะมารบกวนความพากเพียรเราก็ได้ระมัดระวัง สิ่งที่จะมายั่วกิเลส ความสะสางกิเลสให้กลายเป็นความสังสมกิเลสขึ้นมาเราก็ระวัง

สถานที่นี้จึงเป็นสถานที่เสาะแสวงหาธรรมโดยถ่ายเดียว ไม่มีการเสาะแสวงหาด้านวัตถุ ชมเชยทางด้านวัตถุว่าเป็นของดี มีราคา มีคุณค่า จนกลายเป็นเรื่องเสาะแสวงหาไปเป็นเงินเป็นทอง เป็นวัตถุสิ่งของเครื่องใช้ชนิดต่าง ๆ หูหრაไปหมด แต่จิตใจแห่งผาก อันนั้นใช้ไม่ได้ นี่พยายามระมัดระวัง

การปฏิบัติต่อหมู่ต่อเพื่อนเราก็นำหลักการปฏิบัติของเราที่เคยดำเนินมาแล้ว และครูบาอาจารย์พาดำเนินมา เราก็นำมาจากครูบาอาจารย์มาสอนหมู่เพื่อนปฏิบัติต่อหมู่เพื่อน ถ้ามันจำเป็นต้องไปเช่นบ้านคนตาย กุสลา มาติกา มันแยกกันไม่ออก เขาติดสันดานมาตั้งแต่เกิด นี่จะว่ายังไง อย่างนี้มันฝังลึก เราก็นุโลมไปเสียเรารู้ อันไหนที่ควรลดหย่อนผ่อนผัน พออดพอถอนได้ ให้เบาบางลงไปกว่านั้นเราก็บอก อันไหนไม่พอจะเป็นไปได้ เราก็บ่อยไปเสียตามนั้น เพราะเป็นช่วงเวลาชั่วคราวเท่านั้น

เขาถือเป็นอย่างยิ่งไม่ว่าภาคไหนในเมืองไทยเรานี้ เมื่อคนตายแล้วต้องเกี่ยวกับพระ

พูดถึงเรื่องนี้ก็ทำให้ระลึกถึง พระองค์ที่วักล้าหาญเต็มที่ ชี้ตลาดเต็มตัวจนจะตาย ท่านไปภาวนาอยู่ในถ้ำ อดอาหาร เทียวไปนั่งอยู่ตามทางเสือ ทางอะไรนั่นแหละ นำเสียดายนะพระองค์นี้ ถ้าหากว่าจิตใจได้เหนียวรั้งครูอาจารย์ไว้เป็นหลักเป็นเกณฑ์จริง ๆ ก็จะไม่เสีย นี่สึกไปแล้ว ทราบว่าสึก แต่ผมไม่เห็น ได้ทราบว่าสึก

แต่ก่อนแกเคยเป็นนักแสดง จิตใจ อู๋ย เต็ดมาก สมเป็นนักแสดง ว่าไป -ไป ว่าอยู่ -อยู่จริงจังมากทีเดียว ตอนแกปฏิบัติตัวเอง แกก็จริงจัง กลัวผีนี้เป็นเบอร์หนึ่ง เวลาจะแก้ แก่จนกระทั่งกล้าหาญเบอร์หนึ่งเหมือนกันในตัวเอง ไม่มีสะทกสะท้านเลยเรื่องผี ไปที่ไหนอยู่ได้หมด เพราะการแก้ได้ ไม่ใช่มันหายไปเฉย ๆ หายด้วยอุบายวิธีแก้ด้วยธรรม มีความรู้แปลก ๆ เหมือนกันพระองค์นี้ เวลานั่งภาวนากลางคืน เขาตายในบ้านรู้แล้ว เอ้อ ! วันพรุ่งนี้จะมายุ่งเราอีกแล้ว นี่คนตายแล้วในบ้าน นั่นท่านรู้แน่ แล้วจริง ๆ

แถวนั้นก็ไม่มีพระ สถานที่อยู่ ถ้ากับป่าช้าห่างกันเท่าไร ก็กิโโล ตั้งห้าหกกิโโล ลงไปข้าวก็ไม่ได้กิน แทบล้มแทบตาย เมื่อแย่งก็ต้องได้ไป นี่แหละเรียกว่ามันแยกกันไม่ออกอย่างนี้ คนตายรายใดเป็นรู๊ แปลกอยู่นะพระองค์นี้ท่านบอกนะ มันรู๊ และแน่ด้วย ถ้าสมมุติว่าเป็นแบบโลก ๆ ก็ว่าพนันกันได้เลย บ้านนี้เขาตายแล้วคืนนี้เขาจะมานิมนต์เราแล้ว บางทีก็มีเทพ พวกเทพมานะ ท่านก็พูดถึงเรื่องเทพดีเหมือนกัน เทวดาที่อาศัยอยู่ตามถ้ำ ไม่ใช่เป็นรุกขเทวดา รักษาดินว่างั้น อันนี้แกไม่มีเรียนมากนักนะ มันเป็นขึ้นตามนิสัย

อย่างนี้แหละจิตเมื่อมีความสงบเข้าไปแล้ว ใจเรื่องนิมิตต่าง ๆ ที่จะมาปรากฏตามจัตตนิสัย หรือไม่ปรากฏนั้น ก็เป็นตามจัตตนิสัยด้วยกัน ไม่ต้องเรียนอันนี้เป็นขึ้นมาเอง เมื่อเป็นขึ้นมาแล้วนั่นแหละ ต้องเรียนวิธีการปฏิบัติต่อสิ่งนั้นให้ถูกต้อง ไม่อย่างนั้นผิดได้ เพราะอันนี้ไม่ใช่ของดีโดยถ่ายเดียว ถ้าหากเราได้รู้วิธีปฏิบัติกันโดยถูกต้องแล้ว ก็เป็นเครื่องมือได้ดี อันนี้พวกนักปฏิบัติรู๊แปลก ๆ ต่าง ๆ

สมัยที่ปฏิบัติอยู่ด้วยกันนั้นก็เคยเล่าสู่กันฟังสนุกสนานดีเหมือนกัน ที่เราเขียนในปฏิปทาหรืออะไรนั้นมีแต่ความจริงทั้งนั้นนะ เช่น บางองค์อย่างนี้ เขียนเรื่องราวขององค์ไหนออกมา หากแต่เราไม่ระบุเท่าที่นั่นแหละ เอาเรื่องของท่านองค์นั้น ๆ ออกมาเลย เป็นความจริง ๆ เป็นบางรายก็ไปอยู่ ความรู้รู้เหมือนกัน นี่ก็ค้านกันไม่ได้ เอ้าองค์หนึ่งไปอยู่ถ้ำนั้น เอ้าองค์หนึ่งไปอยู่ถ้ำนั้นได้ ๓ คืน ผ่นมาแล้ว

มาหากัน โอ๊ย อยู่ไม่ได้ ไม่ทราบเป็นยังไงมันผีหรืออะไรก็ไม่รู้แหละ ฝีกามาลาก มันเอาศีรษะห้อยลงเพดานถ้ำนี้ มันหย่อนลงมานี้ ต้องขออภัยนะ มันเอนมมาใส่ตัวเรา เอาหัวหย่อนมานี้มาทำ.แผ่กุศลธรรมอะไรมันก็ไม่ยอมรับว่างั้น เจริญเมตตา มันไม่รับ มันจะรับแต่

กามกิเลส อยู่ปี ๓ คืบไม่ได้หลับได้นอนเลย มันมาแสดงอยู่อย่างนั้นก็เลยลงไป ไปหาเพื่อนอีก ก็เล่าเรื่องให้ฟัง

อ้าว ถ้างั้นอยู่ถ้านี้ผมไปเองนะ พระองค์นั้นก็รู้เหมือนกัน มีความรู้ทางนี้เหมือนกัน ไปอยู่นั้นก็เหมือนกันได้ ๒ คืบ ผ่นมาเลย โอ้ย จริง ๆ เอ้ มันเทวดาอะไร พวกนี้มันผีอะไรทำไม มันกรรมหนักกรรมหนาเอานักหนานะ ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น มีแต่จะเอาทำเดียว เรื่องกิเลสกับเรื่องกาม กามราคะ ทำอะไร ไม่ยอมรับ เรียกว่าพวกนี้พวกหนาแบบบอกบุญไม่รับ ไม่ค้ำกันนะ รู้จริง ๆ ทำแบบเดียวกันแหละว้างั้น ที่แรกองค์นี้เล่าให้ฟังก่อน อ้าว ผมลองดูหน่อย มันเป็นอย่างไวะ เป็นที่รู้จักกัน ไป โอ้ยยอมรับ แน่ อย่างนั้นละถ้ามันเห็นเหมือนกันรู้เหมือนกัน ค้ำกันได้อย่างไร เพราะเรื่องเหล่านี้ไม่ได้เป็นสัญญาอารมณ์ ปุ๊บปั๊บท่านเคยรู้เคยเห็นมาแล้ว เคยเป็นมาแล้วนี่เข้าใจแล้ว เข้าใจวิธีปฏิบัติ

สัญญาอารมณ์ไปหลอกเจ้าของก็มี เช่น บอกไปอย่างนั้น แล้วไปเป็นสัญญาอารมณ์ขึ้นมาก็มี แต่นี้เป็นผู้มีพื้นเพทางนี้อยู่แล้วด้วยกัน เข้าใจด้วยกัน เคยพูดเรื่องนั้นเรื่องนี้ เกี่ยวกับเรื่องภูตผีปีศาจอะไรต่ออะไรให้กันฟังจนเคยชิน หรือเป็นที่แน่ใจต่อกันและกันแล้ว เหมือนอย่างว่ามีอะไรอยู่นั้นนะผมถึงได้มานี้ เอาเถอะท่านไปดูซิ โอ้ ไซ้ แน่ ตาเรามีเราก็มองเห็น อ้อ ไซ้ แน่เป็นอย่างนั้นจะว่าไง หูเรามีก็ได้ยิน ภายในมันก็เป็นเหมือนกัน

แต่นี้เราพูดเมื่อมันมาสัมผัสแล้วเราก็ตูไปเฉย ๆ ไม่ใช่หลักปฏิบัติ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ควรสนใจ ให้สนใจต่อความเพียรของตนนั้นเป็นสำคัญมาก ให้เอาให้จริงจัง อ้าว ตายก็บูชาเถอะ บูชาพระพุทธเจ้า บูชาพระธรรม เป็นการบูชาเลิศทีเดียว ธมฺมานุธมฺมปฏิบัติโน โหติ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ผู้นั้นชื่อว่า บูชาตถาคต ปฏิบัติก็บูชาได้ ตายก็บูชาได้ เอาให้เห็นความจริง ชุดคั่นลงไปถึงเวลาจะชุดคั่น สติปัญญามี สิ่งที่มาสัมผัสเหล่านั้นจะเป็นหินลับปัญญาทั้งนั้น ซึ่งแต่ก่อนเป็นข้าศึกมาครอบงำจิตใจเราให้จนจะเป็นจะตายก็มี สติปัญญามันดินของมัน พัดกันไปจนรู้ประจักษ์ นี่ถ้าจะพูดแบบโลก ๆ ก็หัวเราะแยะ ๆ ต่อหน้านี้จะว่าไง เพราะมันแก้ของมันได้

นี่อุปมาสติปัญญาจึงไม่ใช่เป็นเรื่องเล็กน้อย เวลาเข้าคับขัน เมื่อความตั้งใจ ความมุ่งมั่นของเรามีอยู่แล้ว มันหา แข็งแกร่งของมันเอง เอา เป็นก็เป็น ตายก็ตาย พอมันได้ปึกลงอย่างนั้นแล้ว มันเหมือนหินหักฟุ้งเลยเทียว สู้ตายไม่เสียดายถึงเรื่องโลก มันเกิดมากับโลกก็ตายไปแบบโลก ๆ นี่เราเกิดมากับโลก เราจะให้เป็นธรรม ตายไปด้วยธรรม ให้ผิดกับโลกตรงนี้ นั่นความคิดเรื่องปัญญาของเราที่ต้องใช้อย่างนั้น

เทศน์เพียงแค่นี้ก่อน